

AKTUALIZACE PODKLADOVÉHO MATERIÁLU KZPS ČR

(z jednání PT pro hospodářskou politiku RHSD ČR dne 11. října 2012 a na 99. plenární schůzi RHSD ČR dne 16. října 2012 k bodu Problematika lesnictví a dřevařského těžebního průmyslu)

na jednání PT 17.6.2014 s požadavkem k projednání na 110. RHSD ČR dne 30. června 2014 k bodu „Hospodářská politika“ :

Rozvoj lesnicko-dřevařského sektoru na podporu zaměstnanosti a konkurenceschopnosti v rámci Hospodářské strategie ČR

Cílem dokumentu je navázat na původní materiál a závěry 99. plenární schůze RHSD. Tento dokument blíže specifikuje oblasti změn.

Souhrnně je možné tento záměr definovat jako :

„ EXPORTOVAT PŘIDANOU HODNOTU, NIKOLIV SUROVINU“

Shrnutí priorit

Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů požaduje a podporuje projednání a uzavření požadavků z 99. plenární schůze a jejich realizaci na základě aktualizace koncepce, která nabízí řešení nejenom aktuálních problémů v lesnictví a zpracování dříví, ale hlavně řeší využití příležitostí v rozvoji jak zaměstnanosti, tak zejména přidané hodnoty a zvýšení kvality v celém oboru do budoucna.

Koncepce a návrh postupu byly předmětem jednání Rady hospodářské a sociální dohody a na jejím 99. plenárním shromáždění odsouhlasené jako východisko pro průrustová opatření vlády.

Situace v oboru se však nadále komplikuje i navzdory ekonomickému oživení a spíše zhoršuje. V materiálu MPO Panorama zpracovatelského průmyslu (2012) se píše :*“ Dřevo jako takové je materiálem s novou budoucností. „ ale v závěru této zprávy dodává:“ČR i nadále zaostává ve využívání dřeva za vyspělými zeměmi EU.... Klíčovou otázkou dalšího rozvoje dřevařského průmyslu je zvyšování konkurenceschopnosti našich výrobců a to cestou zavádění nejnovějších technik a technologií a v uplatňování moderních metod řízení.“*

Proto mezi nejnaléhavější aktivity ve kterých potřebujeme podporu hospodářské politiky vlády patří:

- 1. Vytvoření kapacity na úrovni vlády a ministerstev s kompetencí koordinovat řešení letitých problému v dřevozpracujícím odvětví a přinášet potřebnou oboustrannou komunikaci mezi podnikateli a zájmy státu v lesnictví a rozvoji přidané hodnoty ve zpracování.**
- 2. Systematicky na úrovni vlády podporovat nutnou transformaci odvětví na moderní a vyvážené obory činnosti využívající obnovitelnou surovinu, zejména rozvojem existujících tuzemských kapacit**
- 3. Podporovat rozvoj inovací a sdružování aktivit podnikatelů v exportu výrobků místo exportu surového dříví.**
- 4. Vytvářet a podporovat podmínky pro růst tuzemské spotřeby obnovitelných surovin**

Komplex odvětví průmyslu, jehož výroba je založená na zpracování tuzemské obnovitelné suroviny, tj. dříví a ze dřeva vyráběných produktů, klasifikace OKEČ nezná přesto, že tuzemské suroviny pro rozvoj těchto odvětví zpracovatelského průmyslu má ČR dostatek, dokonce přebytek. Ubývá však tuzemských kapacit a jejich struktura je produktově nevyvážená.

Tato odvětví jsou v klasifikaci OKEČ rozvržena do čtyř skupin. Tvoří je průmysl dřevařský (OKEČ 20), průmysl celulózopapírenský (OKEČ 21), průmysl polygrafický a vydavatelství (OKEČ 22) a průmysl výroby nábytku; ostatní zpracovatelský průmysl (OKEČ 36). Pokud uvedená 4 odvětví sloučíme, vytvoří se komplex průmyslových odvětví, která zpracovávají domácí obnovitelnou surovinu dříví a z ní vyrábějí výrobky ze dřeva. Ten pak má celkově 16 oborů a nazýváme ho komplexem odvětví dřevozpracujícího průmyslu. Vytvoření tohoto komplexu není samoúčelné ani nové. Používá ho Evropská unie, a to pod označením Forest Based Industry ve zkratce FBI. FBI EU však zahrnuje i příslušnou část lesní výroby, která však není součástí zpracovatelského průmyslu. Takto vnímaný komplex je pak významnou složkou jak hospodářského, tak společenského vývoje v ČR umožňující rozvoj pracovních příležitostí ale zejména růstu hodnoty z produkce a zhodnocení domácí suroviny.

Uvažování o FBI jako celku dává správnou perspektivu pro nutné změny a rozvoj.

Mezi hlavní oblasti změn které jsou nosné pro stabilitu a rovnováhu umožňující rozvoj přidané hodnoty a tuzemského zpracování patří, tak jak zaznělo v původním materiálu:

1. Dostupnost dříví

Představuje asi největší bariéru a nejdůležitější prvek v potenciálu příležitosti rozvoje. Dříví je v ČR pro současné kapacity přebytek a tak dochází k jeho extrémnímu exportu (posledních 5 let CAGR 5%) a celkově dosahuje podílu až 25% z objemu vytěženého dříví.

Zpracovatelé bez stability a jistoty dodávek dříví v racionální míře rizika nemohou zajistit dostatečné vlastní zdroje pro financování investic. Cizí zdroje v podobě bankovních úvěrů jsou v tomto prostředí drahé a obtížně dosažitelné. Ve vstupní logistice vlastníků lesa a lesnických firem společně s primárním zpracováním dříví je největší a nejrychleji dosažitelná rezerva umožňující další růst. Současný systém obchodu dřívím odčerpává zdroje firem neefektivním směrem.

2. Rozvoj struktury zpracovatelských kapacit , přidaná hodnota

Logickým důsledkem příčin v nevhodném nastavení obchodu dřívím je pak zvyšující se export dříví. Ten je akcelerovaný vlivem mnoha dalších faktorů v rámci globální ekonomiky a zejména podpor a závazků zemí EU pro snižování emisí skleníkových plynů a tím dochází k navyšování ceny surového dříví. Zásadním problémem není ani tak zvyšování ceny dříví, ale rozdílné podmínky pro nákup dříví v rámci sousedních zemí, zejména v Rakousku a Německu, ale taky v Polsku. V rámci těchto států existuje několik systémových optimalizací umožňujících získat konkurenční výhodu, mezi hlavní patří propracovanější podpora udržení pracovního místa, systémová podpora sdružování a společných projektů v rámci oboru jak v podnikání tak ve výzkumu a vývoji a vzdělávání, intenzivnější podpora marketingu spotřeby na domácím trhu ve stavebnictví, podpora na investice do spotřeby energie vyrobené ze dřeva, úlevy na bydlení na bázi dřeva a několik dalších, na první pohled nijak zásadních stimulů, ale ve svém součtu a synergii představují podstatný rozdíl v možnosti nákupu suroviny a celkové nákladové struktury zpracovatelů dříví. Tato nerovnováha pak jednoznačně diskvalifikuje tuzemské firmy, které nemají možnost čerpat podobný systémový mechanismus v takové intenzitě. Za posledních 5 let ubylo na trhu lesnictví a zpracování dříví 15%-20% zpracovatelské kapacity a žádná nová je nenahradila. Nově připravované investice jsou pokračováním koncentrace a zvýšení extrémů oboru v jeho hodnotové struktuře.

Proto je nutné z pohledu zpracovatelů usilovat o minimálně srovnání podmínek podnikatelského prostředí a zajistit tak stabilizaci oboru a jeho rozvoj. Dalším významným problémem je celkově nízká přidaná hodnota dřevozpracujícího průmyslu a její extrémní pozice ve prospěch zahraničních subjektů, ale to je jenom důsledek výše popsaného. Prostor je v zajištění nekoordinovaného postupu jednotlivých částí různých podnikatelských zájmů a pro sjednocení zde schází pozice koordinátora ve smyslu funkce zajišťující testování nebo benchmarking výkonnosti dřevozpracujícího průmyslu jako celku. Odvětví (myšleno FBI) nemá vlastně žádné společné hospodářské cíle.

Bez systémové podpory a analýzy současného stavu a potenciálu vývoje bude velmi obtížné odstraňovat strukturální bariéry, které zde za posledních 15 let vznikají. Vládní pozornost problémů alespoň současných zpracovatelských kapacit ve smyslu jejich stabilizace je proto klíčovým prvkem pro zahájení dalšího rozvoje, byť by znamenal řízenou kreativní destrukci současné podoby výroby dřevozpracujícího průmyslu. Jinak k tomu bude docházet v pro stát a společnost ne zcela bezpečnou cestou ve smyslu rozvoje zejména zaměstnanosti a růstu hrubého národního produktu.

3. Financování rozvoje (strukturální fondy, investiční atraktivita oboru...)

V této oblasti je nutné zvýšit celkovou atraktivitu oboru pro finanční investory a zejména pomoci firmám v budování důvěry vůči bankovnímu sektoru v tuzemsku. Zahraniční firmy mnohdy čerpají investiční zdroje v bankách zemí svého původu a to je taky jedna z výrazných konkurenčních výhod firem investujících na našem trhu. Čerpání strukturálních fondů je pro obor zpracování dřeva pro jednotlivé firmy spíše dán schopností inovovat a pro inovace jsou nutné komplexní znalosti a stabilita podnikání. Strukturální fondy pro lesnictví a zpracování dříví je proto asi vhodnější použít ve smyslu systémové podpory celého komplexu. Určitě se najdou projekty které budou účinné a dostupné. Co bude scházet firmám, tak je kapacita na realizaci, ale i to se dá správnou podporou koordinace kapacit zvládnout.

4. Podpora exportu a podpora spotřeby

Tuzemská spotřeba produktů a materiálu na bázi dříví má velké mezery a je nutné ji stimulovat i přesto však je díky zdrojům dříví nutné podstatnou část produkce exportovat. Podpora exportu je proto naprosto ne-

zbytná a nutná. Spíše než podporu jednotlivých firem je nutné přijmout program několika projektů směřujících k vytváření trhů pro naše produkty v zahraničí. Podpora exportu však musí být restriktivní ve smyslu selekce produktů s vysokou přidanou hodnotou, tím se musí totiž stimulovat snaha o inovace ve firmách. Pro zejména tuzemské firmy je však důležitá i podpora spotřeby dříví. Zde opět existuje prostor pro několik sdružených projektů, jejichž význam a účinek je významně propojen s koordinační rolí vlády či ministerstev kde je nutné propojit aktivity průmyslu, místního rozvoje, energetiky a stavebnictví a zemědělství.

5. Rovnováha oborového HDP a HNP (domáci vs národní výkon firem)

Globalizace a otevřená ekonomika přináší jednotlivým státům nejenom výhody ale i řadu problémů, mezi které patří míra a efektivita zahraničních investic. FBI ČR je dominantně výkonnostně doménou zahraničních investic ve všech jeho oborech. Je to spíše strukturální problém který má svá rizika na první pohled neviditelná, ale pohledem na terciální část podnikatelského okolí můžeme vidět několik rizik zejména v ne korporátní povaze investic, které mohou být kdykoliv dle potřeby dislokované nebo odstavené. Poměr oborového HDP a HNP je v ČR opravdu v EU nevídaný a je otázkou zda je ještě efektivní pro další rozvoj zejména primárního zpracování bezpečný, jak z hlediska zajištění pracovních příležitostí, ale hlavně z pohledu dalšího rozvoje. Podpora investic by tedy mohla být novu dimenzí politiky státu, která bude usilovat o získání lokální kompetence nikoliv umožňující výhodnější podmínky pro jenom zahraniční investice. Mnohem důležitější je pro budoucnost oboru umožnit růst tuzemských firem a vytvářet podmínky pro růst aktiv a aktivit v zahraničí, který bude kompenzovat současnou nerovnováhu. Jiná cesta než lepší produkty, služby a systémová infrastruktura v oboru nemá jinou šanci se vypořádat s se strukturální nerovnováhou. Je to rize kvalitativní změna prostředí která umožní rozvoj a odstraní nerovnováhu. Ve své podstatě jde o důvěru ve stát, jeho funkce a schopnosti. Podnikatelé a zaměstnanci se chtějí rozhodovat kvalifikovaně o své budoucnosti.

Závěr.

Lesnicko dřevařský komplex představuje soubor aktivit s vysokým potenciálem růstu. Musí však projít proměnou, která není bez systémové podpory dosažitelná. Systémovou podporu mohou realizovat jenom společné záměry hospodářské politiky a strategie vlád ČR, kde lesnicko dřevařský komplex bude jednou z oblastí která má základní podmínku rozvoje splněnou - dostatek surovin. Aby byl rozvoj úspěšný je nutné vytvořit podmínky pro správné využití těchto surovin v tuzemsku.